

Vogelbalans 2018

Thema vogelaars

Sovon-tellers, een prachtig samengaan van passie, toewijding en kennis

De jaarlijkse Vogelbalans van Sovon heeft altijd een inhoudelijk thema. Het ene jaar is dat een groep soorten, het andere jaar staat een biotoop of een landschappelijke ontwikkeling centraal. De inhoud wordt grotendeels gebaseerd op de unieke databank die Sovon dankzij de tellers heeft opgebouwd. En dus werd het hoog tijd om hen centraal te zetten. Daarom dit jaar geen Vogelbalans maar een Vogelaarsbalans.

Tellen voor de Sovon-projecten doe je niet zomaar. Omdat wij uit de tellingen betekenisvolle informatie willen halen die voor beleid, beheer en onderzoek gebruikt kan worden, stellen wij hoge eisen aan de veldmethoden. Het is best pittig om hieraan te voldoen; het kost de nodige tijd, onder niet altijd optimale weersomstandigheden en in soms lastig te betreden gebieden. Ik vind het dan ook heel opmerkelijk dat weinig geïnterviewden aangeven dat het veldwerk (te) zwaar is. Blijmoedig worden de eigen biologische ritmes (soms ook die van gezinsleden) onder druk gezet en wordt ieder vrij uurtje besteed aan het veldwerk. Want 'als je je opgeeft voor een telling, dan doe je die ook goed'. Geweldig toch?!

Wat ook mooi naar voren komt, is de grote variatie in motivaties om aan tellingen deel te (gaan) nemen. Voor de een is het de ontmoeting met de lepelaar, de ander wil weten wat er aan

vogels nabij het eigen huis voorkomt. En of je nu op hele jonge of wat oudere leeftijd instapt, eenmaal geraakt door de lol van het vogels kijken en tellen gaan mensen vele jaren door. Binding met het telgebied is daarbij belangrijk, een soort territoriumgevoel dat veel tellers bekend zal voorkomen.

Niet zelden gaat de passie over van ouder op kind (veelal vader op zoon...). Dat legendarische onderzoekers als Fred Koning hun kennis en ervaring zo doorgeven, schept vertrouwen dat de vogelkennis op het hoge niveau zal blijven of nog zal toenemen. Maar net zo hartverwarmend is het te lezen dat het MUS-project en de jaarrond tuintelling nieuwe waarnemers aantrekken die hopelijk nog vele jaren hun energie zullen blijven inzetten. En wie durft er nog te zeggen dat de tijden van de vogelwerkgroep voorbij zijn?

Uit de interviews stijgt het prachtige beeld op van mensen die vol passie over vogels praten. Die heel toegewijd telkens weer het veld in gaan bij te dragen aan hun en onze kennis over in het wild levende vogels. Hoog tijd dus om enkele kleurrijke vertegenwoordigers in het zonnetje te zetten. Ik hoop dat u zich in hun verhalen kunt herkennen dan wel erdoor geïnspireerd zult raken.

Veel leesplezier en veel dank voor uw hartverwarmende inzet!

Theo Verstrael
directeur

De vogelaars

4 Evelien van Doorn – begon vijf jaar geleden met tellen

5 Fop ten Hoor – deed mee aan vier atlassen

6 Astrid Kant – volgt huiszwaluwen aan haar huis

7 Boena van Noorden – werk en vrije tijd draaien om vogels

8 Gert en Bart Huijzers – tellen van vader op zoon

10 Esther van Rooijen – telt stadsvogels in haar woonwijk

11 Jordy Houkes – telt vogels om ze te beschermen

12 De vogelwerkgroep – achterhaald concept of bruisende club?

14 Fred en Henk-Jan Koning – onderzoeken al bijna zestig jaar bosuilen

Waar doen ze jaar in jaar uit aan mee?

Atlas
BMP
CES
Jaar van
MAS
Midwintertelling
MUS
Nestkaarten
Kolonievogels
PTT
Slaapplaatsen
Watervogels

projecten van ieder 3-5 jaar die resulteerden in landelijke atlassen in 1979, 1987, 2002 en 2018
 Broedvogel Monitoring Project: in vaste telgebieden 5 tot 12 keer in het voorjaar broedvogels inventariseren
 Constant Effort Sites: systematisch broedvogels ringen voor onderzoek naar o.a. reproductie en overleving
 tellingen en onderzoek gericht op één soort, in 2018 het Jaar van de Huiszwaluw
 Meetnet Agrarische Soorten: broedvogels tellen vanaf vaste punten in agrarisch gebied
 watervogeltelling in januari
 Meetnet Urbane Soorten: broedvogels tellen vanaf vaste punten in bebouwd gebied in het voorjaar
 (herhaalde) bezoeken aan nesten om broedsucces vast te stellen
 tellen van aantal bezette nesten van vogels die in kolonies broeden
 Punt Transect Tellingen: alle vogels tellen vanaf 20 vaste punten tijdens een telling in december
 aantallen vogels op gezamenlijke slaapplaatsen tellen
 in een vast telgebied maandelijks alle watervogels tellen in september – april

Meer informatie: sovon.nl/projecten

- 39 jaar • getrouwd met Freek, twee zoons • geboren in Bilthoven • woont in Simonshaven • zelfstandig ecooloog • favoriete gebied: het dorp
- favoriete soort: putter, zegt liever distelvink • actief voor: laatste vogelatlant, BMP, MUS, MAS, kolonievogels, PTT

Evelien van Doorn: 'Ik wilde iets nuttigs doen met wat ik zag'

Terwijl haar man zich op zaterdagochtend nog eens omdraait, staat zij ergens in het veld vogels te tellen. Grijnzend: 'En als ik thuiskom, slaapt de rest nog. Mijn toekomst-ideaal is dat ik dan nog even rustig de krant kan lezen en relaxen voordat, bijvoorbeeld, boodschappen gedaan moeten worden'. Het voorjaar is de drukste periode voor Evelien van Doorn. Naast haar werk als zelfstandig ecooloog telt ze broedvogels voor vier projecten en volgde ze dit jaar wekelijks de kolonie huiszwaluwen naast haar woning. In de winter neemt ze de tijd om mozaïeken te maken.

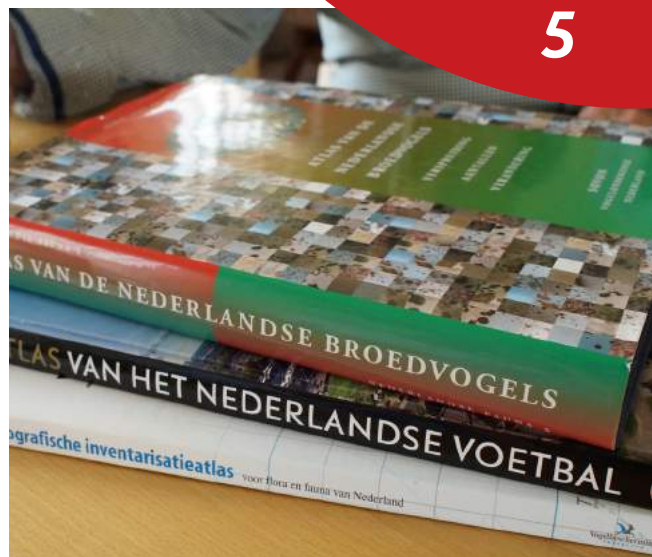
Ben je altijd al zo fanatiek met vogels geweest? Tot acht jaar geleden werkte ik vier dagen in de week, als adviseur duurzaam ondernemen. Daarnaast turnde ik, gaf ik trainingen én had ik twee jonge kinderen op de basisschool. Dat werd te veel: ik liep tegen de muur en stopte met werken. Een half jaar lang wandelde ik veel in de natuur en zag er de ene na de andere nieuwe vogelsoort. Ik wilde iets nuttigs doen met wat ik zag. Ik googelde en kwam bij de opvang Vogelklas Karel Schot uit. Ik ben er doodzenuwachtig gaan solliciteren en bleek er zo als vrijwilliger aan de slag te kunnen. Op de donderdagen verzorg ik er verzwakte vogels. Dat is ook de plek waar ik eens riep dat ik wel onderzoek wilde doen en zo

kwam in contact met Sander Elzerman. Ik mocht met hem mee gaan lopen.

Je begon als vrijwilliger bij Sovon door mee te doen aan het atlasproject. Dat is meteen in het diepe... (Glimlachend) Sander heeft me daar in meegesleurd. Hij zei: 'Ik heb wel wat gebiedjes voor je en die liggen vlakbij je huis.' Ik heb wel eerlijk vermeld dat ik nog niet alle soorten kende. We zijn langs de Oude Maas gaan oefenen. De rietvogels kende ik nog niet voldoende, dus de lastige kilometerhokken deden we samen. In de winter kon ik wel zelfstandig op pad.

Sindsdien hebt je duidelijk de smaak te pakken en doe je mee aan verschillende projecten. Hoe rolde je er verder in? In een e-mail van KNNV Voorne-Putten las ik dat ze tellers zochten. Ik ben naar een vergadering gegaan en meldde me aan voor broedvogeltellingen in de Wolvenpolder, een gebied van Natuurmonumenten. Daar tel ik samen met Tom van Wanum. En verder zoek ik regelmatig op de website van Sovon naar tellingen in de buurt waar ik aan mee kan doen.

• 80 jaar • weduwnaar

- woont al zijn hele leven in Klazienaveen
- was leraar biologie en Duits
- favoriete gebied: Bargerveen
- favoriete soort: kraanvogel
- actief voor: 4 atlassen, bmp, watervogels

Fop ten Hoor: 'De tapuiten nestelden nog tussen het turf'

Aan de zijkant van zijn huis in het Drentse Klazienaveen hangen drie platen van kraanvogels. Binnen staat allerlei vogelkunst uitgesteld. Het is duidelijk dat hier een vogel-liefhebber woont. Bescheiden als hij is, noemt Fop ten Hoor zichzelf 'vooral een administrateur'. Maar de stapel kaarten en telformulieren op zijn bureau verraadt de flinke hoeveelheid tellingen waaraan hij meedoet. Ondanks zijn leeftijd komt hij nog vaak in het veld. 'Het mooiste vind ik de broedvogeltellingen die ik samen met Louis Wildemors in het Bargerveen doe. Louis heeft een fenomenaal gehoor.'

U deed mee aan vier vogelatlassen, waarvan de eerste in 1979 uitkwam. Hoe bent u met vogels kijken begonnen? Op de kweekschool, en later op de hbs, kreeg ik les van meneer Prins. Hij gaf biologie en Duits, dezelfde vakken die ikzelf later ben gaan geven. Hij nam ons geregeld mee het veld in. Dan gingen we naar het Borkener Paradies, een prachtig natuurgebied net over de Duitse grens. Vanuit Klazienaveen fietste ik er rechtstreeks met een schoolmaat naartoe. 'Hoor die nachtegalen eens zingen', zei Prins dan. Later ben ik door boswachter Blokhuis aan het inventariseren gezet in het Oosterbos.

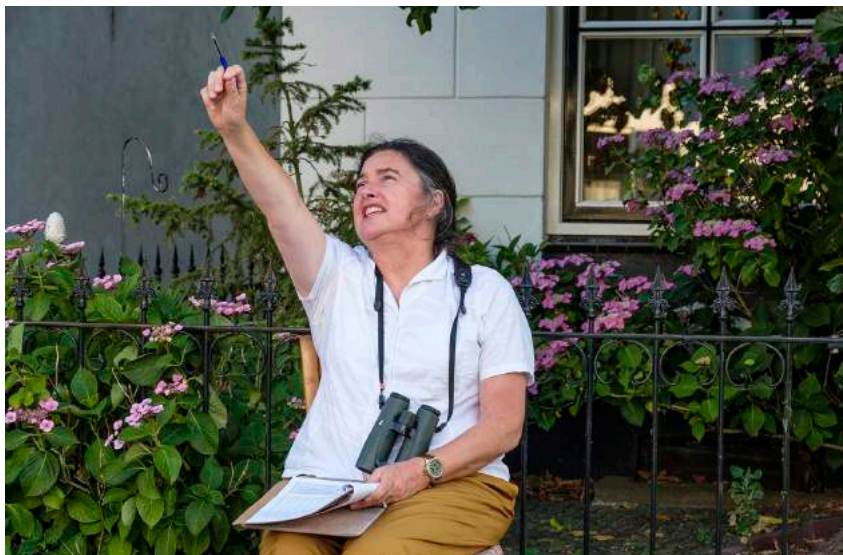
U heeft vast enorm veel zien veranderen. Toen ik een jaar of zeven-

tien was, had ik een bijbaantje in de turfwinning in de buurt van Nieuw-Dordrecht. Met wat vrienden keerden we de drogende blokken turf om. In de holtes van die turfstapels nestelden toen nog tapuiten. 'Dikschieters' noemden we ze, vanwege hun poepjes op de turf. De tapuiten zijn verdwenen. Patrijzen en watersnippen tel ik ook steeds minder.

Al die beelden en schilderkunst in uw huis. U bent duidelijk een liefhebber. Met mijn vrouw Henny bezocht ik vaak galerieën. In de loop van de jaren hebben we heel wat verzameld. Die serie beeldjes in de vitrine komt uit Engeland. (Wijzend naar twee bronzen beeldjes) Dat tweetal korhoenders is mijn favoriet. De originele beelden staan levensgroot in het centrum van Schoonebeek. Mijn grootvader was jager en heeft vast nog korhoenders geschoten. Ik ging weleens met hem mee, maar jaag liever met mijn verrekijker.

...en vroeger op het doel, gezien de voetbalfoto's. U speelde zelf? Omdat ik al vroeg flink uit de kluiten gewassen was, speelde ik vanaf mijn vijftiende in het eerste van Zwarte-meer, de latere sportclub Drenthe. Ik was rechtsbuiten en speelde tot mijn vierentwintigste betaald voetbal. (Wijzend op een foto in de kast) Mijn kleinzoons voetballen nu ook.

- 53 jaar • getrouwd met Ronald • geboren in Woudrichem
- woont in Gellicum • mondhygiëniste • favoriete gebied: polder met gruttokuikens • favoriete soort: grutto
- actief voor: Jaar van de Huiszwaluw, kolonievogels

Astrid Kant: 'Ik heb dit huis vanwege de zwaluwen gekocht'

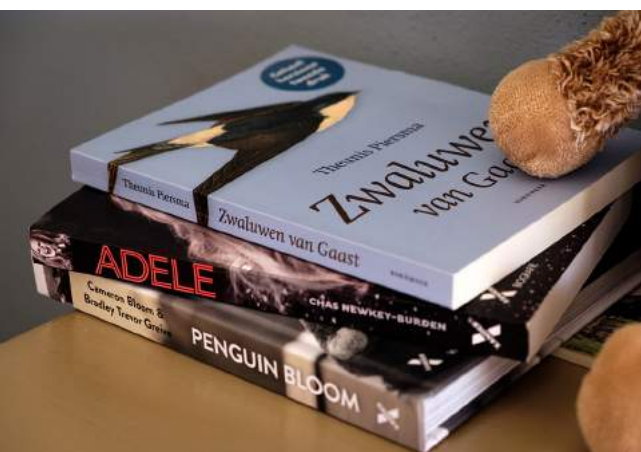
Op haar nachtkastje ligt een boek over Adele. 'Ik heb iets met sterke vrouwen. Zij is er zo één en ze maakt mooie muziek. Maar het Requiem van Mozart kan me pas echt in tranen brengen.' Bovenop Adele ligt *Zwaluwen van Gaast*, het boekje van Theunis Piersma over onderzoek aan zwaluwen die aan zijn huis nestelen. De boeken zijn wel typerend voor Astrid Kant zelf: ze zit vol passie en praat graag over vogels. Over háár grutto's, als we in haar studeerkamer stilstaan bij een opgezette grutto met ringen om zijn poten. En over háár zwaluwen, als we naar de huiszwaluwnesten kijken aan de gevel van haar gerenoveerde woning langs de Lingedijk. Na een rondleiding door haar huis – 'ik ben erg ouderwets, doe mij maar een hoog Ot en Siengehalte' – gaat Astrid op een stoel aan de straat zitten om bij te houden wat er met de zwaluwnesten aan haar gevel gebeurt.

Je treft het met zo'n kolonie aan je huis. Vijftig jaar geleden kocht ik dit huis vanwege de zwaluwen. Toen zaten er maar drie nesten aan de gevel. Gisteren hebben Ronald en ik alle nesten in het dorp geteld. We kwamen op 67 nesten uit. Dit jaar heb ik er twaalf aan mijn huis. Mijn overbuurvrouw zegt: 'ik zou ze niet

motten, die zwaluwen'. Ik denk dan: ze komen hélémaal vanuit Botswana hierheen. Ik heb ze over Marokko zien vliegen. Nou, kom dan maar lekker bij Astrid aan het huis zitten. Niet iedereen in het dorp is er blij mee vanwege de poep onder de nesten. Maar ik ben niet van het type predikant dat tegen dat geklaag ingaat. Dan denk ik alleen maar: ga toch weg.

Hoe kwam je in aanraking met het nestonderzoek van het Jaar van de Huiszwaluw?? Ik hoorde de oproep op het symposium van de Nederlandse Ornithologische Unie. Ik hield altijd al de bezetting van de nesten aan mijn huis bij. Nu bekijk ik per week hoe het ervoor staat met de nesten. We horen de jongen 's ochtends vroeg vanuit bed al in de nesten piepen. Door het raam zien we de oudervogels af en aan vliegen. Deze week vond ik twee dode jongen onder de kolonie. Ik weet nog niet uit welk nest die komen, maar blijkbaar is er toch een broedsel mislukt. Jammer, want ik zie die baby's graag opgroeien.

Baby's. Dat klinkt moederlijk... Zo praat ik erover, ja. Jongenproductie is zo belangrijk. Ik wil ze zien opgroeien, net zoals de gruttokuikens die ik bescherm.

- 60 jaar • samen met Cecile, twee kinderen • geboren in Venray
- woont in Deurne • beleidsmedewerker natuur • favoriete gebied: de Peel • favoriete soort: spotvogel • actief voor: vier atlasen, watervogelproject, PTT, nestkaart, BMP

Boena van Noorden: 'Uiteindelijk verzamel je informatie voor natuurbehoud'

Hij opent de voordeur in kakikleurige veldkleding. Voor het begin van zijn werkdag heeft hij nog wat jonge spotvogels geringd. Boena van Noorden coördineert als provincie-ambtenaar de vogelmonitoring in Limburg, maar besteedt ook al zijn vrije tijd aan vogelonderzoek. Naast het vele telwerk dat hij doet is er één soort die zijn hart gestolen heeft. 'Als je ooit het nest van een spotvogel hebt gevonden, ben je verkocht.'

Wat houdt je werk precies in? Ik stuur de mensen aan die het veldwerk voor de vogelmonitoring doen. Iedere twaalf jaar inventariseren we de broedvogels van de hele provincie, dus ook in de landbouwgebieden. In natuurgebieden doen we dat zelfs eens per zes jaar vanwege de SNL-verplichting.

Hoe leg je aan een wildvreemde uit waarom dat belangrijk is? In ons dichtbevolkte land staat de natuur enorm onder druk. De ruimte die we hebben moeten we dus heel zuinig gebruiken. Als je bijvoorbeeld een woonwijk wilt uitbreiden, moet je kijken waar de minste pijn voor de natuur zit. Daarvoor moet je weten wat de natuurwaarden van een gebied zijn. Voor het aanwijzen van de Ecologische Hoofdstructuur in de jaren negentig was het heel belangrijk om te weten welke vogelsoorten waar precies voorkomen. Met de verzamelde gegevens

konden we in Limburg de belangrijkste gebieden heel precies begrenzen. Uiteindelijk verzamel je al die informatie voor natuurbehoud. Want dat is een van de hoofdtaken van de provincie.

Je werk draait om vogels, je vrije tijd ook. Dat verveelt nooit? (Lachend) Nooit. Ik onderzoek nu twaalf jaar de broedbiologie van spotvogels en mijn vrouw zegt weleens: 'ga je nu alweer naar die beesten?' Iedere keer als ik een nest van een spotvogel ontdek voel ik me een soort detective. Het zal wel in de genen zitten, dat 'jagen en verzamelen', want mijn ene grootvader jaagde en de andere was een mossendeskundige.

Wat drijft je om er zoveel tijd in te steken? Nieuwsgierigheid, iets ontdekken, de ecologie leren kennen. Bij de spotvogels kwam ik erachter dat ze, als hun eerste nest wordt leeggeroofd, het oude nestmateriaal gebruiken om een nieuw nest te bouwen. Heel slim, want het scheelt ze zo twee dagen werk. Dat was nog niet eerder beschreven.

Waar ben je trots op als je naar Limburg kijkt? Dat zal ik je laten zien. (Haalt een potje tevoorschijn). Dit zijn historische stukjes eischaal, vorige week gevonden. De resten van het eerste broedgeval van kraanvogels in de provincie. Geweldig toch?

'De telling gebeurt goed, of gebeurt niet.'

Gert: "Op zijn vierde lag Bart al eindeloos in de vogelgids van Heinzel te bladeren. Zoveel dat die helemaal uit zijn voegen ligt. Op zijn zesde liep hij mee de Korendijkse Slikken op om vogels te kijken. Zijn belevingswerelden liepen toen nog door elkaar. Zei hij ineens: 'pap, ik hoor Henk de Mol – die van stripfiguur Alfred Jodocus Kwak – in het riet'.

Bart en ik zijn goed op elkaar ingespeeld. Hij kijkt veel verder om zich heen, terwijl ik de laatste tien jaar ook veel naar insecten kijk en dus minder opschiet. Hij moet nog weleens op me wachten, ja. Dan sta ik weer een vlinder of een zandhommel te fotograferen. Het mooie van Bart is dat hij een enorme soortenkennis van vogels heeft. Vooral in geluiden is hij heel goed. Dat is voor mij een welkome aanvulling, want niet alle verre geluiden hoor ik meer. Ik ben meer visueel ingesteld. Bart haalt die overvliegende roodkeelpieper er wel uit.

Als vogelaar ben ik een enorme individualist. In groepsverband vogels kijken ligt me minder. Dat komt denk ik doordat ik zo gefocust bezig ben in het veld. Ik wil graag aantallen vastleggen, gedrag observeren. Dat deed ik vroeger al door op de slikken te struinen. Ik zocht naar de soorten die ik uit de opgespaarde vogelboeken van Rizla kende. Op plaat nummer één stond de fuut, toen mijn absolute favoriet. Die was hier nog echt schaars voor de afsluiting van het Haringvliet. Het verandert hier voortdurend. Ik probeer wekelijks de aantallen in de Leenheerengorzenpolder te volgen, een nieuw natuurontwikkelingsgebied. Vorig jaar september zaten er zeventienhonderd pijlstaarten van onder water staand kamillezaad te eten – nooit eerder gezien.

Van ons twee ben ik degene die het telwerk doet. Dat is nu eenmaal mijn natuurlijke rol, ik ben best een controlfreak. Maar ik heb er ook wel vertrouwen in dat, als ik om wat voor reden dan ook wegval, Bart het werk over zal overnemen."

- Gert Huijzers • 62 jaar • samen met Stieneke
- geboren en woonachtig in Goudswaard
- net met pensioen, was leidinggevende bij een bank
- favoriete gebied: Leenheerengorzenpolder
- favoriete soort: grutto

Bijna iedere zaterdag gaan ze samen op pad. Vader Gert en zoon Bart Huijzers uit Goudswaard struinen dan meestal de Korendijkse Slikken en Leenheerengorzen af. Gert telt er watervogels sinds begin jaren zeventig en kent het gebied als geen ander. Bart: 'Toen we bij een slaapplaatstelling van zilverreigers een keer door springtij werden verrast, wist mijn vader feilloos de weg door de watervlakte. Ik zou zo een kreek in zijn gelopen.'

Bart: "Mijn vader is heel precies, ook als het om tellen gaat. Hij houdt echt van alles bij: waterstanden, het weer. Dan zegt hij: 'morgen moeten we gaan, want met die oostenwind is er geen nevel en is het goed weer om te tellen.' Ik loop dan achter hem aan, terwijl hij alles turft. We gaan bijna iedere zaterdag met elkaar op pad. Ik woon één straat verderop en soms zegt Wilma zelfs: ga even lekker met je vader vogels kijken. Dan gaan we naar de buitendijkse gebieden. Die liggen op maar vijf minuten fietsen. Hij wil ze continu blijven monitoren. Dan zegt hij: 'Hoe kan het dat er van de vijftientig jongen kluten niks overblijft?' Vermoedelijk komen hier hele bendes kleine mantelmeeuwen ze opeten. Ik ben meer de twitcher, hoewel dat wel minder is geworden. Vanwege mijn werk rijd ik tegenwoordig veel kilometers. Daardoor heb ik geen zin om in het weekend ook nog eens zulke afstanden af te leggen om een zeldzaamheid te zien. Ik neem mijn vader nog weleens mee naar bijzondere soorten. Daar wil ik dan meteen naartoe lopen, terwijl mijn vader stopt bij een groep steltlopers of ganzen. Dan denk ik, dat zijn brandganzen, en wil ik doorlopen. Maar hij wil weten hoeveel er zitten. Van mijn vader heb ik geleerd hoe je moet tellen. Hij vroeg dan: 'hoeveel zitten er hier nu eigenlijk?' Ik gokte bijvoorbeeld op tweeduizend. Zei hij:

'begin eens met een groepje van tien te tellen. En tel zo tot honderd. En kijk hoeveel keer die honderd ongeveer in de groep passen.' Natuurlijk bleken het vervolgens veel meer vogels te zijn. Zodra mijn vader op vakantie is, neem ik zijn tellingen over en voel ik me daar verantwoordelijk voor. Vijftien jaar geleden vroeg hij achteraf nog weleens of een getal echt wel klopte. Nu vertrouwt hij er wel op dat mijn invalwerk klopt. Want zo is mijn vader wel: het gebeurt goed, óf het gebeurt niet."

- Bart Huijzers • 31 jaar • samen met Wilma
- geboren in Rotterdam, woont in Goudswaard
- veiligheidskundige • favoriete gebied: Korendijkse slikken • favoriete soort: zwartkopmeeuw

- 46 jaar • getrouwd met Marcel • geboren in Breda • woont in Zoetermeer • is projectondersteuner bij het Nederlands Forensisch Instituut • favoriete gebied: Groene Jonker • favoriete soort: slechtvalk
- actief voor: MUS, PTT, midwintertelling

Esther van Rooijen: 'Toen ik voor het eerst een lepelaar zag was ik verkocht'

Nog geen jaar woont ze in haar nieuwbouwhuis in Zoetermeer, maar vanaf dag één houdt ze dagelijks een tuinlijst bij. En niet alleen van vogels, ook van vlinders en andere insecten. 'Ik noem mezelf een generalist, eigenlijk alles in de natuur heeft mijn interesse, ook al is het met de vogels begonnen'.

Kun je je nog herinneren hoe dat begon met vogels kijken? Tien jaar geleden keek ik voor het eerst door een verrekijker. Bij de Zeelandbrug was het, ik vergeet dat nooit meer. Ik was daar aan het duiken en iemand gaf me even zijn kijker, toen ik vroeg wat die witte vogel was. Een lepelaar dus, en daarna wees hij me ook nog een rietzanger aan. Een wereld ging voor me open. Niet lang daarna kocht ik mijn eerste kijker en kreeg ik een vogelgids cadeau.

Was je daarvoor niet in natuur geïnteresseerd? Nee, eigenlijk niet. Achteraf vind ik het wel jammer dat ik er in mijn jeugd niet mee in aanraking ben gebracht. Ik heb nu echt het gevoel dat ik met een inhaalslag bezig ben. Ik heb een volle baan, maar zo'n beetje al mijn vrije tijd gaat tegenwoordig in natuur zitten. En niet alleen bij mij. Mijn man is

nog erger dan ik. Die is door mij aangestoken, maar is me nu voorbijgestreefd. Binnenkort gaan we samen naar Gambia, maar in de weekenden zoeken we het wat dicht bij huis. Zoals met een boot de Noordzee op om zeevogels te zien.

En zelfs naast de deur, want je telt ook de vogels in je wijk? Ik tel de stadsvogels voor MUS. Ik vind dat prettig, zo'n telling dicht bij huis, lekker op de fiets. Nadat we naar Zoetermeer verhuisden, bleek precies waar we gingen wonen een vacante wijk te zijn. Niemand had daar ooit geteld, dus ik kon zelf mijn eigen telpunten uitzoeken.

Hoe breed je je vogelkennis uit? Door veel buiten te zijn maar ook door regelmatig op reis te gaan. Ik vogel bijna altijd met iemand anders, vaak met mijn man. Je ziet dan meer, en je leert ook sneller soorten herkennen. Een goede verrekijker werkt ook wel mee. Bij mij is dat stapsgewijs gegaan, via een kijker van een paar tientjes naar eentje van Vogelbescherming en weer een paar jaar later een kijker uit het topsegment. En ik kan je zeggen, dan zie je ook letterlijk gewoon meer.

- 30 jaar • samen met Elise, twee dochters • geboren in Nijmegen
- woont in Wijchen • ecoloog bij adviesbureau • favoriete soort: steltkluit
- favoriete gebied: Liendensche Waard • actief voor: de laatste vogelatlas, kolonievogels, BMP

Jordy Houkes: 'Vogels komen niet voor zichzelf op'

In de tuin van de familie Houkes in de vinexwijk van Wijchen gonst het van leven. Bijen vliegen af en aan bij het insectenhotel en in een bak verpoppen koninginnenpages. De volière ging een paar jaar geleden weg. Jordy kijkt nu liever naar wilde vogels en komt ook voor ze op, desnoods tot aan het bureau van de overheid.

Je telt en beschermt vogels. Hoe werkt dat? Voorbeeldje. In de Liendense Waard konden we met de broedvogelinventarisatie laten zien dat er wel vijftien paar kluten broeden. Dankzij dezelfde tellingen wisten we de aanleg van een struipad in het broedseizoen te voorkomen. Met gebiedskennis kun je dus plannen beïnvloeden, hoewel het een kwestie van geven en nemen blijft. Je kunt simpelweg niet alles tegenhouden, maar wel altijd meedenken over oplossingen.

Vanwaar die beschermingsdrang? Ik geniet van vogels. Dat geeft bij mij ook de drang om iets voor ze terug te doen. Als ik bijvoorbeeld een kolonie huizwaluwen tel en zie dat mensen de nesten weghalen, dan bel ik bij ze aan. In de hoop dat ik met een gesprek iets kan veranderen. Gebeurt dat niet, dan licht ik het bevoegde gezag in. Daar heb ik geen moeite mee. Je moet er continu bovenop zitten, het vervelende mannetje durven zijn.

Dat doet niet iedere vogelaar. Hoe komt dat? Ik merk dat veel vogelaars wel willen, maar de kennis niet hebben en zich snel uit het veld laten slaan. Laatst hadden we in een regionale whatsappgroep een discussie over een kwartelkoning. Die zat op een plek waar bijna gemaaid zou worden, waardoor het eventuele nest verloren zou gaan. Er werd geklaagd, maar niemand belde de terreineigenaar of de provincie. Toen heb ik uitgelegd welke stappen je op zo'n moment zet en heeft iemand met succes actie ondernomen.

Wat zou helpen? Voor je het weet, regenen al die meldingen bij jezelf neer. Er zou een landelijk aanspreekpunt moeten zijn voor overtredingen in de natuur, dat je adviseert over de vervolgstappen. Vanuit Vogelbescherming en Sovon word je meestal doorverwezen naar een vogelwerkgroep en daar komt het op een enkele persoon neer. Dat vind ik onvoldoende.

Vervolgens ben jij er druk mee, terwijl je een jong gezin hebt. Als je goed plant, kun je heel veel doen hoor. Als projectleider ben ik dat wel gewend. Gelukkig krijg ik ook veel vrijheid van mijn vrouw. Zo kan ik in het voorjaar twee, drie avonden per week en vaak ook nog in de weekenden met vogels bezig zijn.

Wat doen jullie als vogelwerkgroep?

Johan: onze basiscursus Vogelherkenning is een hit. We kunnen nauwelijks aan de vraag voldoen. Het is een intensieve cursus van zes theorieavonden en vijf veldbezoeken. Via die cursus stromen mensen door naar telprojecten en werkgroepen. Excursies zijn ook belangrijk. Niet zozeer verre bestemmingen, maar vooral samen vogels kijken in de buurt. Sinds 2007 hebben we een jeugdvogelclub, speciaal voor kinderen rond de 10-13 jaar. We hebben nu tegen de 600 leden waarvan ongeveer 20 jeugdleden.

Maurice: onze groep vangt en ringt vogels voor onderzoek. Dat is dus net wat anders dan de gemiddelde vogelwerkgroep. De meeste aandacht besteden we aan het Constant Effort Site-project, waarbij we op een vaste plek en met vaste regelmaat vogels ringen. Daarnaast hebben we voor heel wat verschillende soorten ringprojecten lopen. We inventariseren ook broedvogels en houden broedgegevens van nestkasten bij.

Hoe zijn jullie georganiseerd?

Johan: we zijn behoorlijk gestructureerd, voor ons is dat vanzelfsprekend. We hebben een bestuur met een aantal commissies, bijvoorbeeld op het gebied van redactie, veldwerk, jeugd, activiteiten, natuurbescherming en cursussen. Het loopt gewoon goed.

Maurice: we maken veel gebruik van Whatsapp en hebben een e-mail-groep. Veel regelen we van tevoren via Whatsapp-berichtjes, maar we hebben natuurlijk ook een planning. Er is bij ons wel een bestuur en een hoofdringer, maar de activiteiten worden vooral op initiatief van de ringers zelf ondernomen.

Wat vinden jullie het belangrijkste van wat je doet?

Johan: dat we zoveel mogelijk regionale vogelgegevens verzamelen. Wat dat betreft sluiten we mooi aan op wat Sovon landelijk doet. Die gegevens gebruiken we zelf voor natuurbeschermingsprojecten.

Maurice: als wij een vogel vangen en ringen, vinden we dat we daar zo optimaal mogelijk allerlei onderzoek mee moeten ondersteunen. Daarom bemonsteren we bijvoorbeeld vogels op ziektes die op mensen overgedragen kunnen worden. We dragen daarmee bij aan monitoring ten bate van de volksgezondheid.

Wat is de hoofdmotivatie voor mensen om zich aan te sluiten?

Johan: mensen vinden vogels leuk. Dat is iets wat we steeds weer merken. We zien het als onze taak om dat enthousiasme te voeden door cursussen, lezingen en excursies. En je hoopt daarmee ook meer draagvlak voor natuurbescherming te krijgen.

Maurice: de meesten van ons zijn

Minstens de helft van de vrijwilligers raakt bij de projectgroepen. Wat doen ze precies? Zijn het vergrijzende, stoptertelt over Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland die al jarenlang onderzoek doet naar de vogelheette. Maurice Willemsen startte met wat anderen drie maanden geleden met onderzoek nabij het Utrechtse dorpje Haarzuilens.

concept of bruisende club?

ten van Sovon betrokken via regionale vogelwerk-
offige clubs of bruisen ze van leven? Johan Stuart
sinds 1951 bestaat en eerst Vogelwerkgroep Haarlem
e jaar geleden een werkgroep die zich richt op ring-

vanaf hun jeugd al echte vogel-
liefhebber. Ze vinden de wat meer
wetenschappelijke kant van vogel-
onderzoek boeiend. Er sluiten ook
studenten uit Wageningen aan, die bij
ons praktijkvaardigheden opdoen.

Hoe zorg je ervoor dat er nieuwe mensen aanhaken?

Johan: we hebben een heuse pr-
functionaris, die staat bijvoorbeeld
met een kraampje op markten. We
hebben een folder en van nieuwe le-
den verzamelen we via een formulier
meteen wat info over wat ze graag
willen. Bij tochtjes met de jeugd-
vogelgroep gaan meestal zo'n tien
kinderen mee. Met begeleiding, maar
zonder ouders, omdat dan toch een
andere sfeer ontstaat.

Maurice: daar hebben we niet echt
iets voor geregeld. Maar we zijn een
groep die openstaat voor bezoek.
Bijna alle deelnemers denken dan:
hé, dat is interessant. Op die manier
zijn er ook wat vaste krachten blijven
hangen.

Op wat voor manieren communiceren jullie?

Johan: onze website is heel belangrijk,
we hebben een e-mailnieuwsbrief en
we twitteren af en toe. En natuurlijk
via ons blad, de Fitis, met een oplage
van 600.

Maurice: we hebben een website en
onze hoofdrijder, Tijs van den Berg,
geeft regelmatig lezingen. Onze
ringvangsten zetten we op trektellen.

nl. We laten zien wat we doen op
Facebook, blogs, via excursies en we
staan met een standje op de beurs
Utrecht Natuurlijk.

Wat zijn de mooie dingen die jullie meemaken met de vogelwerkgroep?

Johan: dan denk ik aan twee dingen.
Als je mensen na een cursus hoort
zeggen dat ze het buiten zijn nu op
een heel andere manier beleven. En
als ik zie dat jeugdleden een nieuwe
soort herkennen die ze tot dan al-
leen van een geluidsopname kenden.
Een roodmus bijvoorbeeld.

Maurice: je moet altijd best wat
voorbereiden om te ringen. Je zet de
netten klaar en het geluid aan. Soms
doe je dat de avond van tevoren al,
bijvoorbeeld om snippen te vangen.
Als je vervolgens 's ochtends voordat
de zon opkomt al rondloopt en je
vangt ze, is dat heerlijk.

Hoe zien jullie de toekomst?

Johan: best wel zonnig. We hebben
een meerjarenvisie en de pijlers waar
we ons op richten lopen goed. Ook
zie ik dat heel veel mensen belang-
stelling voor vogels hebben.

Maurice: we hoeven niet per se te
groeien. Het lijkt me goed om de
projecten die nu lopen op lange ter-
mijn vol te houden, want dan krijg je
betekenisvolle trends. We leiden ook
ringers op die vervolgens op andere
plekken aan de slag gaan. Er komen
en gaan altijd wel wat mensen.

- 77 jaar • gehuwd met Marja, twee zonen • geboren in Heemstede
- woont in Burgervlotburg • was bloembollenkweker • favoriete gebied: Amsterdamse Waterleidingduinen • favoriete soort: geen • actief voor: CES, nestkaart

Fred Koning & 'Een reeks van honderd jaar

Ze kennen iedere boom in de Amsterdamse Waterleidingduinen. En iedere bosuil. Vader Fred en zoon Henk-Jan Koning rijden wekelijks in een oude Volkswagen Transporter het duingebied in. Gewapend met een ladder en een stok met een plankje, gaan ze hun nestkasten af om te kijken of er bosuilen in broeden. Ze leggen nog veel meer vast. Bijvoorbeeld hoe de uilen op veranderingen in hun omgeving reageren. En dat sinds 1961.

Het busje waarin we over de duinpaden rijden blijkt een mobiel veldstation te zijn. Op de bestofte achterkant prijken stickers van internationale vogelexpedities. Op het dashboard liggen notitieboeken. Achterin een ladder en spullen om vogels te ringen. 'Meestal spreken we 's ochtends om half negen af', zegt Fred. 'Dan is de laatste bosuil gaan slapen en kunnen wij onze slag slaan.' Langs een smalle bosstrook stopt Henk-Jan de wagen. 'De uil kan schrikken van het geluid van de motor. Dan vliegt-ie uit de nestkast en grijpen we mis.' Zonder wat te zeggen is zijn vader al uitgestapt. Gewapend met een lange stok met aan het einde een plankje loopt hij op de nestkast af om die bij de ingang af te sluiten. Henk-Jan volgt en klimt de ladder op. Met een leren valkeniershandschoen grijpt hij voorzichtig in de kast. 'Leeg'.

In 1961 hing Fred de eerste nestkast voor een bosuil op in het gebied. Al snel volgden er meer. 'Er was hier vooral jong bos, met maar weinig natuurlijke nestholtes. In de beginjaren kwam ik weleens uilen tegen die op de grond nestelden, aan de voet van een den, of in een konijnenhol. Die kregen van mij een kast. Zodoende heb ik uiteindelijk veertig kasten opgehangen. Die geven ons de mogelijkheid om de vogels goed te vangen en ook te zien hoeveel eieren ze hebben. In holle bomen is dat een stuk moeilijker.'

In de schaduw van wat grove dennen vouwt Fred een paar grote stroken ruitjespapier uit. 'Kijk, dit is de levensloop van de bosuilen in ons gebied. Elke kleur is weer een andere vogel die we op zijn nest hebben gevangen en geringd. Ze zijn heel trouw aan hun broedplaats. Soms gaat er één dood. Vaak komt er dan snel een ander broedpaar voor in de plaats en verdwijnt de achtergebleven eenling. Waarschijnlijk sterft de achterblijver, want die vangen we vrijwel nooit meer op een andere plek terug.' De papieren bevatten een indrukwekkende reeks aan gegevens. Niemand anders in Nederland doet zulk intensief onderzoek aan bosuilen als deze twee vogelaars. 'Er is een Fransman met wel vierhonderd uilenkasten, die is helemaal gek van ze', grijnst Fred, bloembollenkweker in ruste. Bij zoon Henk-Jan, docent

- 41 jaar • vrijgezel • geboren in Burgervlotbrug
- woont in Amsterdam • docent biologie
- favoriete gebied: Amsterdamse Waterleidingduinen
- favoriete soort: bosuil • actief voor: CES, nestkaart

Henk-Jan Koning

Dat zou wat zijn'

biologie, werd het vogelonderzoek er met de papepel ingegoten. 'Van jongs af aan ging ik mee met mijn vader. Ik ruziede dan met mijn broer wie de ladder op mocht om de nestkast te controleren.'

Het onderzoeksgebied van de twee bestrijkt een duingebied ter grootte van de stad Haarlem. Daarin brengen vader en zoon jaarlijks de aantallen broedende uilen en roofvogels in kaart. Henk-Jan: 'Ons onderzoek begint in oktober, als de uilen elkaar het hof gaan maken. Dan gaan we weer regelmatig onze kasten controleren, om te kijken welk individu waar zit en of die vogel al geringd is. In stukken bos waarvan we denken 'hier kan een uil zitten', zoeken we naar geschikte hollen. In dennenbossen vind je bijna geen holtes, maar bijvoorbeeld in abelen wél. Die kijken we allemaal na. Als we twijfelen of we ergens een uil gemist hebben, gaan we daar 's nachts luisteren of we misschien toch jongen horen roepen.'

Zo leggen ze allerlei bosuilontwikkelingen vast. Fred: 'We hebben dit jaar veertien broedparen, terwijl dat er in de jaren negentig meer dan vijftienvintig waren. Dat heeft alles te maken met de enorme kaalslag die hier aan de gang is. Heel veel ondergroei is weggehaald en er wordt intensief begraasd. Op veel plekken zijn de uilen daardoor verdwenen. Er zitten gewoonweg geen muizen meer. Een

bosuil jaagt door vanuit een boom te loeren en gaat geen lange stukken vliegen om ergens anders muizen te halen. Hij is helemaal afhankelijk van dat ene stukje bos dat hij goed kent. Daarom is het zo jammer dat de beheerder veel bos wil kappen dat voor de uilen geschikt is.'

Maar dat is niet de enige zorg voor de bosuil. 'In de jaren tachtig hadden we te maken met kauwen die ook in de kasten wilden broeden. Die gooiden gewoon takken op de broedende uilen. Daardoor gingen de eieren kapot of kwamen de uilen vast te zitten. Het aantal succesvolle broedsels kelderde daardoor. De havik heeft dat mooi opgelost. Die verscheen hier begin jaren negentig en pakte de kauwen. Maar ook bosuilen. Vooral de jonge, onervaren vogels zagen we sneuvelen. Over die interacties hebben we een wetenschappelijk artikel in het tijdschrift *Ardea* geschreven.'

Verderop lopen de twee een ander bosje in, op zoek naar prooiresten van de havik die er broedt. Want ook van de roofvogels in het duin houden ze de broedbiologie bij. Al snel vinden ze resten van een sperwer en torenvalk. Fred: 'We willen graag begrijpen hoe het hier werkt, hoe soorten op elkaar reageren.' Na bijna zestig jaar onderzoek denkt hij helemaal niet aan stoppen. Zijn ogen lichten op. 'Ik hoop op een reeks van honderd jaar. Dat zou wat zijn.'

Vrijwilligers coördineren mee

In alle provincies zijn vogelaars actief die assisteren bij de coördinatie van tellingen. De districtscoördinatoren helpen bij de werving van vrijwilligers, controleren gegevens en zijn aanspreekpunt in de regio. Ze zijn spinnen in het web van vogeltellingen in de regio. Twee van hen komen hieronder aan het woord.

Zie ook: sovon.nl/dcs

Gerard Tamminga, districtcoördinator Fryslân

'Het allermooiste zijn de weekenden met andere districtscoördinatoren op een mooie plek in het land. Het is een gezellige ploeg. Als één van hen help ik met het verzamelen van gegevens over kolonievogels en zeldzame broedvogels in Fryslân. Ik bel en mail met waarnemers en controleer getallen. Op die manier krijg ik ook mooi inzicht in de ontwikkelingen van soorten in de provincie. Ik werd trouwens gevraagd voor dit werk door Jelle Postma, een oud-leerling van me die nu bij Sovon werkt. (Lachend) Hij kende me nog uit de tijd dat ik lange blonde haren en een snor had.'

Sander Elzerman, atlasdistrictcoördinator regio Rotterdam

'Ik vond het leuk dat ik door de coördinatie van atlastellingen inzicht kreeg in de aantallen vogels in gebieden in mijn regio waar ik zelf niet zo veel kom. En om de verschillen in aanpak bij vogelaars te zien. In de Hoeksche Waard gingen de tellers vooral in groepjes op pad. Op het eiland IJsselmonde werd het telwerk meer onderling verdeeld. Vogelaars die voor het eerst meededen moest ik vaker helpen om goede schattingen te maken dan de oudgedienden. Mijn netwerk van vogelaars kon ik bij de coördinatie goed gebruiken. Dat had ik opgebouwd door dat ik voorheen waarnemingen van schaarse en zeldzame trek- en wintervogels voor Sovon verzamelde.'

Waarnemers van verdienste

Ieder lustrumjaar benoemt Sovon vijf waarnemers van verdienste. Net als meer dan duizend andere waarnemers zijn ze minimaal vijftig jaar actief. En ze brengen nog iets extra's. De vijf waarnemers van verdienste in ons 45-jarige jubileumjaar zijn:

Leo Ballering (Veghel, Noord-Brabant): begon in 1986 als vrijwilliger en staat in de top-vijf van waarnemers die de meeste tijd besteden aan tellingen. Leo had een belangrijke rol bij de voorbereiding en de Brabantse coördinatie van de nieuwe Vogelatlas.

Ton Cuijpers (Stevensweert, Limburg): coördineerde vijftig jaar lang de watervogeltellingen in heel Limburg. Hij wist altijd weer nieuwe vrijwilligers te werven en enthousiast te houden. Telt zelf uiteraard ook, startjaar 1982.

Jannes Santing (Exloo, Drenthe): telt al sinds jaar en dag broed- en wintervogels in een fors gebied in en rond Exloo, waaronder roofvogels (fanatieke klimmer), kolonievogels en bijzondere broedvogels. Startjaar: 1982.

Mieke Slikkerveer-Bakker (Almere, Flevoland): door de jaren heen actief voor maar liefst zeven telprojecten, in tientallen kolonie- en watervogelgebieden. Hoogst genoteerde vrouw, op plek veertien qua telinspanning. Startjaar 1986.

Cees Witkamp (Linschoten, Utrecht): telt deze winter voor de drieënveertigste keer maandelijks watervogels in vaste gebieden langs de Lek. Herinnert zich van de eerste ontmoeting met de telgroep vooral veel baarden, maar heeft die nu zelf (soms) ook. Startjaar 1975.

Kijk op de Wall of Fame voor alle waarnemers die 25 jaar of langer meedoen: sovon.nl/super

Stel je voor: in het park bij je in de buurt is vorig voorjaar drie keer een zingende boomklever waargenomen. Dit voorjaar zijn er geen boomklevers gemeld. Is-ie verdwenen? Die conclusie kun je niet trekken als je niet weet op wat voor manier die waarnemingen zijn verzameld. Want misschien zat het hek van het park dit voorjaar wel op slot en kwamen er geen vogelaars. Bezochten ze het plekje waar boomklevers zitten niet of vonden ze de boomklever niet bijzonder genoeg om te melden.

Of, en hoeveel boomklevers er in het park voorkomen, wordt al een stuk duidelijker als een vogelaar besluit om elk voorjaar een paar keer hetzelfde ochtendronde door het park te maken. Hij noteert telkens alle vogels die hij ziet en hoort, dus ook de boomklevers. Zo worden zijn waarnemingen onderdeel van een telling. Als hij dit voorjaar geen boomklever meer tegenkomt, kunnen we met zekerheid concluderen dat de soort verdwenen is.

Natuurlijk is dit een zwart-witte voorstelling van zaken. Tellen blijft mensenwerk; je kunt altijd een keer een nogal stille boomklever missen en je hebt niet alle invloeden in de hand. Toch maakt telwerk, mits gestandaardiseerd, het veel makkelijker om de belangrijkste vragen over vogelmonitoring goed te kunnen beantwoorden.

Hoeveel zijn het er? Waar zitten ze, en waar niet? Hoe vergaat het ze?

Die vragen stelt Sovon al vijftienveertig jaar, met als doel om de veranderingen in aantallen en verspreiding van alle wilde vogels in Nederland te volgen. Daarvoor organiseren we meetnetten en atlasprojecten, waar duizenden tellers in hun vrije tijd met veel plezier aan meedoen. Met de meetnetten houden we doorlopend een vinger aan de pols van aantalsontwikkelingen. Alle tellers samen leveren één keer per jaar een nieuw punt in de aantalsgrafiek op. Zo ontstaat een

steeds langere lijn, die verraadt hoe het met de vogelpopulaties gaat. Bij de boomklever stijgt die lijn overigens; de soort neemt toe.

Maar je kunt toch niet alle vogels in Nederland jaarlijks tellen? Inderdaad, de meeste soorten zijn daarvoor te talrijk. Daarom werken de meetnetten meestal met steekproeven. In een selectie van gebieden worden jaar op jaar tellingen gedaan. Dus niet alleen in parken, maar in alle biotopen. Als je daarentegen een atlas maakt, wil je natuurlijk wél een landdekkend beeld van de verspreiding in Nederland geven. Voor de nieuwe Vogelatlas verdeelden we daarom ons land in vakken van 5x5 kilometer. Die hebben we met z'n allen geteld, ieder op dezelfde manier. Zo konden we gedetailleerde verspreidingskaarten maken. En tegelijkertijd kijken of de tellingen voor de meetnetten kwalitatief betrouwbare steekproeven zijn, goed verdeeld over het land en de biotopen.

Gegevens moeten van jaar op jaar vergelijkbaar zijn

Eén ding heeft al dat tellen gemeen: het is 'systematisch' van opzet. Zo'n broedvogelronde door het park loop je namelijk volgens bepaalde richtlijnen. Die bieden handvatten over waar, wat, wanneer en hoe lang je telt. Ze zorgen ervoor dat de gegevens die je verzamelt vergelijkbaar zijn, van jaar op jaar en van plek tot plek. Hierdoor onderscheiden 'tellingen' zich van 'waarnemingen'. Deze worden niet systematisch verzameld, maar gewoon in het voorbijgaan of tijdens vogeltochten, zonder onderliggend protocol. Het nadeel daarvan is dat niet duidelijk is op welke soorten er wel, en op welke er niet is gelet. Heel leuk, maar voor monitoring veel minder bruikbaar.

Terug naar het park. Het hek stond open, de vogelaar liep zijn vaste rondes. Ondanks een paar prachtige telochtenden, met een mooi opgaande zon, een orkest aan vogels en zelfs een middelste bonte specht ... geen boomklever te horen. Ergens op het Sovon-kantoor verschijnt een nul in de database. Een nul met betekenis, in een mooie lijst van andere soorten.

Chris van Turnhout
teamleider Monitoring

Volg een cursus

Wil je vogels leren tellen? Dat begint met herkenning. Vervolgens is het belangrijk om de telmethode te kennen. Voor het eerste onderdeel kun je vaak terecht bij de lokale vogelwerkgroep. Om de methode onder de knie te krijgen organiseert Sovon cursussen in het land, vaak samen met vogelwerkgroepen. Kijk voor alle mogelijkheden op sovon.nl/cursus.

Online leren

Online een telcursus volgen kan ook. Dit kan al voor stadsvogels. Ga naar cursus.sovon.nl.
Met leuke oefeningen!

Starter of op zoek naar opvolging?

Wil je in jouw omgeving starten met tellen? Zoek een mentor via Sovon of via de lokale vogelwerkgroep. Zoek je (op termijn) een opvolger voor je telgebied of wil je nieuwe tellers een handje helpen in de weerbarstige praktijk? Meld je via info@sovon.nl

Als jij voor ons ...

Sovon organiseert het hele jaar door vogeltellingen. De telprojecten variëren in benodigde tijd en ervaring, al is enige vogelkennis vereist. Voor ieder project zijn er handleidingen, een invoerportaal en/of invoerapps (Avimap) beschikbaar. Ook zijn er cursussen en een helpdesk voor waarnemers. Ga voor meer informatie over tellen naar sovon.nl/iktelmee.

Dan krijg je ...

Natuurlijk krijg je er als teller ook iets voor terug. Het belangrijkste zijn de momenten in het veld: prachtige zonsopgangen, rust en stilte, onverwachte waarnemingen en spectaculaire ontmoetingen. Je weet nooit wat je treft!

Van Sovon ontvang je de resultaten van de telprojecten waaraan je deelneemt, vaak in de vorm van een nieuwsbrief of rapport. Via de website en digitale nieuwsbrief blijf je op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen en activiteiten, vind je informatie over soorten en laten we je kennismaken met medetellers en vogelonderzoekers. Je kunt je tellingen (ook als medeteller) altijd inzien. Dit kan door met je waarnemerscode in te loggen op ons portaal via sovon.nl/user.

Voor wie dat niet genoeg is: als (plus)lid ontvang je de tijdschriften Sovon-Nieuws en Limosa, met gevarieerde artikelen over vogelonderzoek. Als waarnemer kun je tegen gereduceerd tarief lid worden. Kijk voor meer informatie op sovon.nl/lidmaatschap.

Over Sovon Vogelonderzoek Nederland

Vogels zijn de graadmeters van onze natuur. Om precies te weten hoe het met ze gaat in Nederland, organiseert Sovon door het hele land vogeltellingen. Duizenden vrijwilligers doen hier aan mee. Dankzij hun inzet is Sovon in staat om de vogelstand op de voet te volgen en jaarlijks actuele gegevens te presenteren.

Publicaties

Deze 'Vogelaarsbalans' vervangt in 2018 eenmalig de jaarlijkse Vogelbalans, waarin Sovon inzicht geeft in de ontwikkelingen van vogelpopulaties. Naast de Vogelbalans brengen we jaarlijks verschillende rapporten uit, waarin we resultaten van projecten delen. In deze rapporten is ook meer te vinden over telmethodes en de wijze waarop telgegevens worden geanalyseerd.

Colofon

Tekst:

Albert de Jong, Olaf Klaassen, Chris van Turnhout, Carolyn Vermanen & Theo Verstrael

Fotografie:

Harvey van Diek, Peter Eekelder, Edwin Giesbers, Ed Hoek, Fred Hustings, Albert de Jong, Olaf Klaassen, Luc Leermakers, Huib de Rooij, Johan Stuart & Gejo Wassink

Eindredactie:

Fred Hustings

Idee & Vormgeving:

John van Betteray

Middenkatern

Gegevensbewerking en enquête:

Albert de Jong, Chris van Turnhout, Erik van Winden & Dirk Zoetebier

Vormgeving:

Bureau Viesrood

Drukwerk:

Veldhuis Media, Raalte

Foto's omslag:

Harvey van Diek & Jelle Postma

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018

Overname van informatie uit de Vogelbalans is toegestaan met bronvermelding **Sovon 2018**

Postbus 6521, 6503 GA Nijmegen

Telefoon: 024 7 410 410 E-mail: info@sovon.nl

sovon.nl/vogelbalans

